

SŁOWO WSTĘPNE

Tom, który oddajemy obecnie do rąk czytelnika, powstał w wyniku bezpośrednich kontaktów między pracownikami naukowymi w dziedzinie prawa dwóch uczelni, nawiązanych w ramach zawartej 3 listopada 1978 r. (i odnawianej co dwa lata) *Umowy o współpracy naukowej między Uniwersytetem Łódzkim a Uniwersytetem im. Justusa Liebiga w Gießen*. Wzajemne wizyty umocniły nas w przekonaniu o możliwości wymiany publikacji oraz możliwości wzajemnego informowania się o planach, programach badawczych i metodach nauczania. Dla wzmocnienia naszych związków postanowiliśmy także publikować, w miarę możliwości, wyniki badań, celem zaspokojenia wzajemnych potrzeb w zakresie przepływu informacji naukowej.

Zdawaliśmy sobie przy tym sprawę z pionierskiego charakteru tych wysiłków, które należy uznać za pierwszy krok na drodze ku dalszemu wzajemnemu zbliżeniu naukowemu. Jest to jednak zamysł realny, na miarę naszych obecnych możliwości. Żywimy nadzieję, że niniejszy wspólny tom zbliży nas do wyższych form współpracy. Mamy tu na myśli konferencje lub sympozja, na których zostałyby zaprezentowane i przedyskutowane propozycje wspólnych badań nad wybranymi zagadnieniami ustrojowo-prawnymi Republiki Federalnej Niemiec i Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Do tak szeroko nakreślonego planu skłania nas m. in. obecna publikacja, w której można odnaleźć zarówno duże podobieństwo pod względem stosowanych metod badawczych, jak i wiele wątków wspólnych, świadczących o częstej możliwości wyprowadzenia zbliżonych wniosków z ustawodawstwa i praktyki prawnej naszych państw. Naturalnie, wnikliwy czytelnik zauważy z pewnością także różnice, wynikające z odrębności zasad ustrojowo-prawnych obydwu państw, będzie miał również okazję do odnotowania wielu problemów, przed którymi stoją prawnicy w tych krajach.

Nie jest naszym celem referowanie treści wspólnej publikacji. Uważamy jednak za swój obowiązek wyjaśnić pokrótce pewne kwestie

związane z powstaniem samego zamysłu, przygotowaniem poszczególnych artykułów i techniką publikacji. Z inicjatywą wystąpiła strona polska. Przedłożony przez nią na posiedzeniu katedr prawa publicznego Uniwersytetu im. Justusa Liebiga w Giessen projekt wstępny spotkał się z przychylnym przyjęciem. Dobór autorów i tematów opracowań ustaliła każda ze stron w swoim zakresie, z tym że ogólne założenia publikacji zostały w miarę możliwości ujednolicone.

Zagadnieniem istotnym była kwestia językowa. W wyniku uzgodnienia stanowisk przyjęto zasadę opublikowania prac autorów strony niemieckiej w języku polskim i autorów strony polskiej w języku niemieckim, ponieważ w ten sposób lepiej zostanie osiągnięty wzajemny przepływ informacji. Fakt ten przedłużył, niestety, czas technicznego przygotowania maszynopisu. Tłumaczenia wszystkich artykułów dokonano w Uniwersytecie Łódzkim, z uwzględnieniem wnikliwej korekty przekładów na język niemiecki, przeprowadzonej przez profesorów Uniwersytetu w Giessen.

Pewnych wyjaśnień wymaga również kolejność publikowanych prac. Nie uchybiając w niczym zasadom kurtuazji, staraliśmy się grupować poszczególne artykuły w miarę tematycznie, przechodząc od zagadnień ogólnych, teoretycznych do bardziej specjalistycznych. Zrezygnowaliśmy więc z kolejności alfabetycznej autorów, jak również ze zgrupowania artykułów jednej ze stron we wspólnym rozdziale, prosząc autorów o zrozumienie dla przyjętego tu rozwiązania, z którego niedoskonałości zdajemy sobie, oczywiście, sprawę. W końcowej części publikacji zamieściliśmy materiały związane z uroczystością nadania prof. dr. Helmutowi Ridderowi Doktoratu Honoris Causa Uniwersytetu Łódzkiego. Żywimy nadzieję, że odnotowanie tego ważnego dla naszych uczelni faktu może zapoczątkować zwyczaj zamieszczania w następnych wspólnych publikacjach kroniki współpracy między uniwersytetami w Giessen i Łodzi.

Redaktorzy

VORWORT

Der vorliegende Sammelband, ist ein Ergebnis der direkten Kontakte von Rechtswissenschaftlern zweier Universitäten, die im Rahmen des am 3. November 1978 abgeschlossenen und alle zwei Jahre erneuerten „Vertrags über die wissenschaftliche Zusammenarbeit der Universität Łódź und der Justus-Liebig-Universität Gießen“ zustande gekommen sind. Gegenseitige Besuche bestärkten uns in der Überzeugung, daß Möglichkeiten vorhanden sind, Forschungsergebnisse auszutauschen und sich gegenseitig über Planungen, Forschungsprogramme und Unterrichtsmethoden zu informieren. Zur Festigung unserer Beziehungen sind wir überein gekommen, Ergebnisse nach Maßgabe ihrer Eignung zur Befriedigung des gegenseitigen Informationsbedarfs möglichst auch zu veröffentlichen.

Wir sind uns dessen bewußt, daß diese Bemühungen, die als erster Schritt auf dem Wege der gegenseitigen Annäherung zu werten sind, einen bahnbrechenden Charakter haben können; es ist gleichwohl ein realistisches Vorhaben, das unseren gegenwärtigen Möglichkeiten bereits angemessen ist. Wir hoffen, daß der hiermit vorgelegte gemeinsame Sammelband uns höheren Formen der Zusammenarbeit näher bringt. Wir denken hierbei u.a. an Konferenzen und Symposien, auf denen Vorschläge für gemeinsame Forschungen zu allgemeinen verfassungsrechtlichen Problemen der Bundesrepublik Deutschland und der Volksrepublik Polen präsentiert und diskutiert werden.

Zu einer derart breiten Programmperspektive ermuntert uns u.a. die vorliegende Publikation, in der sich sowohl manche Ähnlichkeiten hinsichtlich der angewandten Forschungsmethoden als auch viele gemeinsame Fragestellungen finden, die davon zeugen, daß aus der Gesetzgebung und Rechtspraxis unserer Staaten oft ähnliche Schlußfolgerungen abgeleitet werden können. Natürlich wird der aufmerksame Leser unschwer auch die Unterschiede bemerken, die etwa aus der Verschiedenheit der verfassungsrechtlichen Prinzipien der beiden Länder resultieren; er wird jedoch auch mit vielen Problemen konfrontiert, vor

denen die Rechtswissenschaftler beider Länder gleichwohl in durchaus vergleichbarer Weise stehen.

Wir haben an dieser Stelle nicht die Inhalte der Gemeinschaftspublikation zu referieren, müssen jedoch noch kurz über die Entstehung unseres Vorhabens, die Vorbereitung der einzelnen Beiträge und die Technik der Veröffentlichung berichten. Die diesbezügliche Initiative hat die polnische Seite ergriffen. Das auf einer Sitzung der beteiligten Lehrstühle für Öffentliches Recht der Justus-Liebig-Universität Gießen vorgelegte Projekt wurde wohlwollend aufgenommen. Die Wahl der Autoren und der Themen war jeweils die Sache der beiden Seiten, wohingegen die allgemeinen Voraussetzungen der Publikation nach Möglichkeit vereinheitlicht worden sind.

Als ein wesentliches Problem erwies sich die Sprache der Publikationen. Es wurde vereinbart, daß die Arbeiten der deutschen Autoren in polnischer Sprache und die der polnischen Autoren in deutscher Sprache erscheinen, weil damit dem gegenseitigen Informationsaustausch besser Rechnung getragen wird. Das hat die Zeit der technischen Fertigstellung der Manuskripte leider verlängert. Die Übersetzungen aller Beiträge wurden an der Universität Łódź gefertigt, wobei die Übersetzungen ins Deutsche von den Professoren der Universität Gießen eingehend korrigiert worden sind.

Einer Begründung bedarf vielleicht auch die Reihenfolge der publizierten Arbeiten: ohne die Protokollfragen verletzen zu wollen, haben wir uns bemüht, die einzelnen Beiträge in der Weise thematisch zu gruppieren, daß von den allgemeineren, theoretischen Fragen zu den spezielleren übergegangen wird. Auf die alphabetische Reihenfolge der Autoren wie auch auf eine Gruppierung der Autoren jeder der beiden Seiten in einem gemeinsamen Kapitel, haben wir also verzichtet und bitten auch die Autoren um ihr Verständnis für eine derartige Lösung, deren Unvollkommenheit sind wir uns bewußt. Im Endteil der Publikation dokumentieren wir die Materialien, die mit der feierlichen Verleihung des Titels eines Doctor honoris causa der Universität Łódź an Herrn Prof. Dr. Helmut Ridder verbunden sind. Wir hoffen, mit dem Festhalten dieses für unsere Hochschulen wichtigen Vorgangs einen Anstoß dazu geben zu können, daß auch von weiteren gemeinsamen Publikationen in der Chronik der Zusammenarbeit zwischen den Universitäten Gießen und Łódź berichtet werden wird.

Die Herausgeber